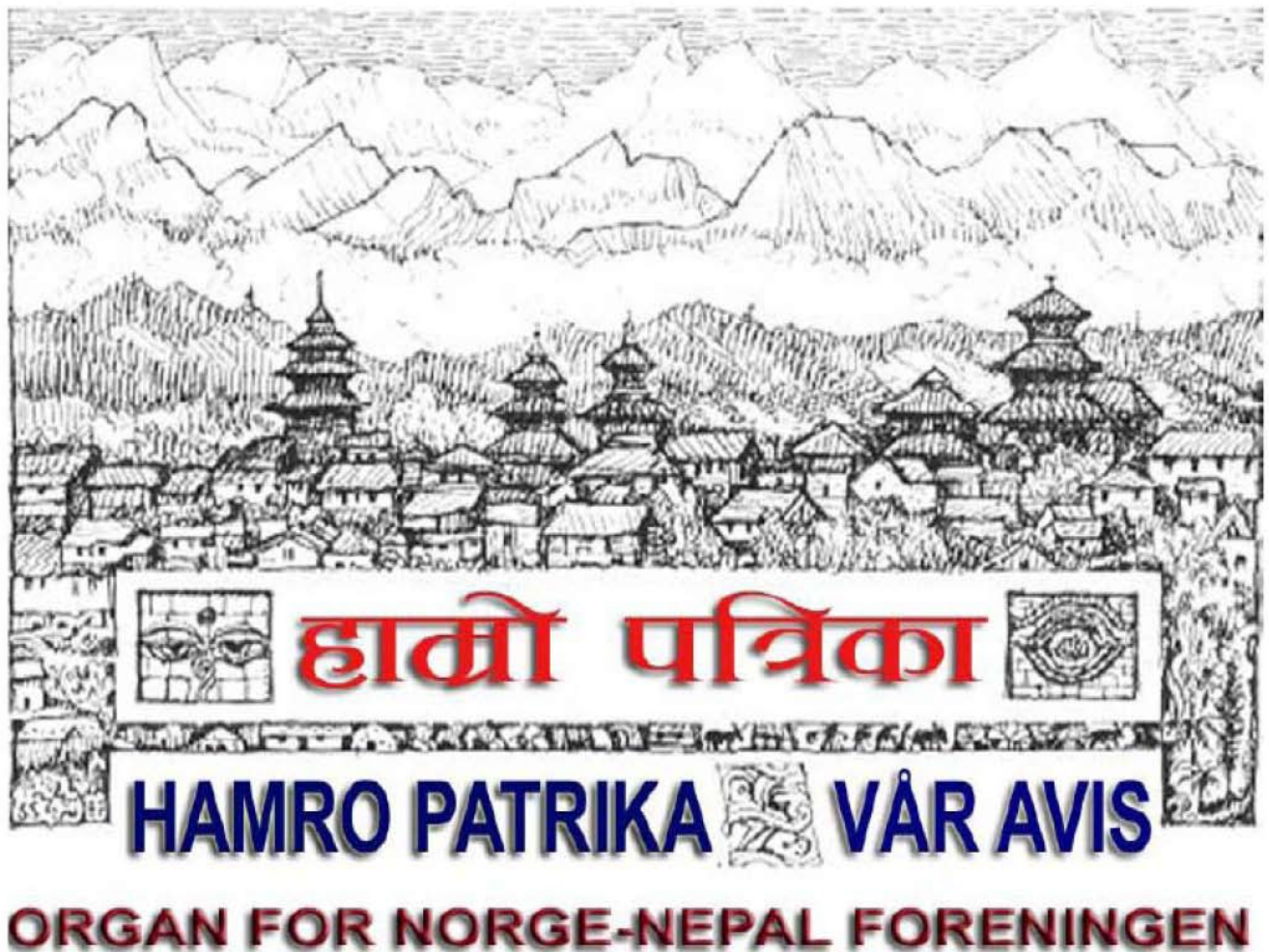

ISSN 1891-0920

Nr. 4, September 2010

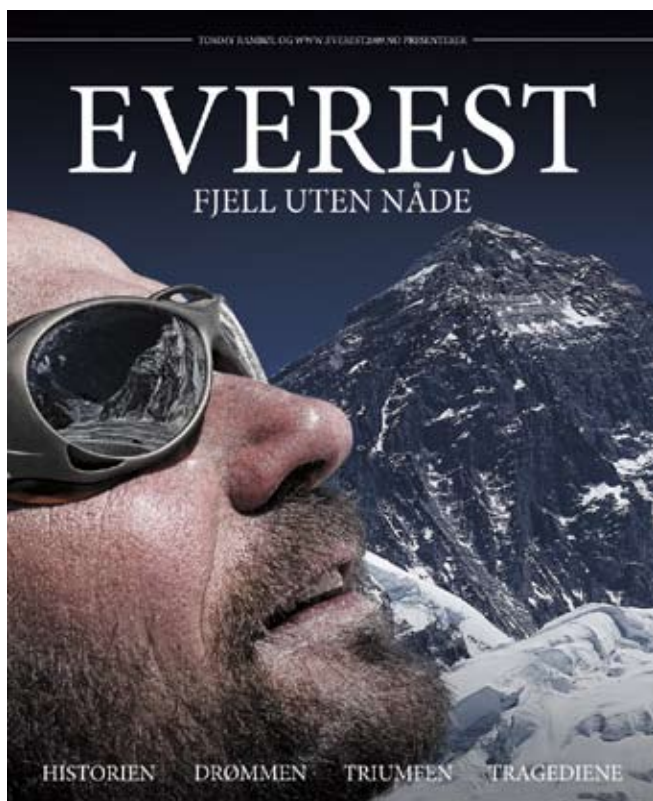
Vi minner om kontingenten

Kanskje du har glemt å betale? Gjør det nå til konto: 6011.06.71221.

Enkeltmedlem kr. 175, familie kr. 225, organisasjon kr. 350. Du må gjerne betale for flere år.

INNHold

Rapport fra PBI: Deprimerende utsikter i Terai	3
Flere bilder fra Palmstrøms samling	6
Byggeskikk i nepalske landsbyer	7
Internasjonale Porter Protection Group (IPPG) hjelper fattige bærere i Nepal.	17
Ashesh & Nekhvam Nepalsk Bluesband på turne i Norge.	22
Nepalikonsert 11.oktober	23
Hva har skjedd siden sist ?	24

Forside: Jomsom children. Foto: Per Helmersen
Bidrag til Jubileums-fotokonkurransen 2009

Førstkommende møte i Norge-Nepalforeningen : **Everest**

historien-drømmen-triumfen-tragediene

Tommy Rambøl, byggmester fra Ørje, - og i tillegg bonde, skogbruker, dykker, brannmann, ekspedisjonsklatrer og ikke minst en glimrende fotograf, kommer i Norge-Nepalforeningen.

Med solide erfaringer fra turer til flere av verdens høyeste fjell, oppfylte han våren 2009 drømmen om å bestige Mt.Everest.

Toppen var et mål, men ikke det eneste. I lysbildeforedraget setter han opplevelsen i sammenheng med historie, natur og kultur i Himalaya. Som deltaker i en flernasjonal kommersiell ekspedisjon, kan han dessuten belyse forskjellige sider ved ekspedisjons-kulturen på Everest, og forholdet til Sherpasamfunnet i Khumbu.

Onsdag 29 september kl 1830

IKM Internasjonalt kultursenter og museum

Tøyenbekken 5 Oslo (Like ved Grønlands torg) Inngang kr. 50. VELKOMMEN !!

Hamro Patrika legges ut som en pdf fil
på Norge-Nepalforeningens hjemmeside:

www.norge-nepal.no. Pdf filen sendes direkte til medlemmer som har e-post.

Redaksjon: Marit Bakke

Layout: Dag Norling

Norge-Nepalforeningens logo: Stein Fossum

Forsidetegningen: Sigmund Setreng

Deprimerende utsikter fra Terai

Fredrik Heldal er fortsatt på oppdrag i Nepal for Peace Brigade International (PBI). Nedenfor er hans ferske rapport fra arbeidet i felten (se også HP nr. 3/2009).

Vi gikk i stillhet. Solen sto høyt på himmelen og fjellene steg bratt foran oss. 35 grader på en støvete vei i kupert terreng gjør noe med lysten til å snakke.

Raphael Vergin, Emma Jansen og jeg fra PBI gikk sammen med Bimala BK og Kimla fra Feminist Upliftment Organization (DAFUO). Bimala er president i DAFUO, en organisasjon som arbeider for rettighetene til kvinner generelt, og dalitter spesielt. DAFUO er også en av Peace Brigades International (PBI) Nepals ledsagende organisasjoner. PBI arbeider med fysisk ledsaging av menneskerettighetsaktivister i situasjoner hvor de føler seg truet. Vår tilstedeværelse er basert på prinsippet om at internasjonal støtte gjør det vanskeligere for potensielle gjerningsmenn å true eller fysisk skade en menneskerettighetsaktivist.

Raphael, Bimala, Emma og Kimla. Foto: PBI

Denne dagen var Bimala på vei til landsbyen til to familier utenfor Surkhet. For noen uker siden gikk disse familiene inn i Bardiya Nasjonalpark for å samle bark fra Kaulo-treet. De ble overrasket av en patrulje fra hæren som overvåket parken. Soldatene begynte å skyte, og to kvinner og et barn ble drept. Resten av familien kom seg unna. Mens hæren hevdet at familiene var krypskyttere og at soldatene hadde skutt i selvforsvar, viste flere rapporter at dette ikke

Bimala og Raphael tar en pause. Foto: PBI

var tilfelle. Ofrenes familier bestemte seg for å ta saken til rettsvesenet, en modig avgjørelse med tanke på den straffefriheten Nepal Army nyter. Både ofrenes familier og organisasjonene de arbeider med frykter represalier fra hæren, det var grunnen til at Bimala anmodet PBI om å gå sammen med henne til landsbyen.

Etter dette første besøket arbeidet vi mye med ofrenes familier, både gjennom organisasjoner som DAFUO, men også direkte. Vi ledsaget dem til Bardiya Politistasjon for å sjekke eventuell framgang i saken deres, til det sivile administrative overhodet i Bardiya for å legge press på myndighetene, og gjennom militærposter på vei til og fra landsbyen deres. PBI ledsaget dem også i Kathmandu da de reiste dit for å arbeide for saken sin på nasjonalt nivå, og overvåket demonstrasjoner og programmer hvor de og støttenettverket rundt dem deltok. Dessverre pågår denne saken fortsatt. Ingenting tyder på at de skyldige vil bli holdt ansvarlige for det de har gjort.

En av de andre organisasjonene som PBI arbeider med er Advocacy Forum (AF). AF følger menneskerettighetssituasjonen i Nepal tett og arbeider med saker som stammer fra konfliktperioden og mer aktuelle. I anledning den internasjonale dagen til støtte for torturofre 26. juni leverte organisasjonen inn 46 anmeldelser fra torturofre i 16 av landets distrikter. Nepals grunnlov nevner tortur, men har ingen bestemmelser vedrørende strafferamme eller kompensasjon for henholdsvis gjerningsmenn og ofre. AF ville rette søkelyset mot dette tomrommet i lovgivningen ved å vise hvordan disse ofrene for grusomme forbrytelser faller fullstendig utenfor rettsvesenet. Aksjonen 26. juni ble en suksess i så henseende, om ikke for torturofrene.

PBIs Midwest-kontor ledsaget AF i distriktene Banke og Bardiya, og begge steder var responsen den samme: Sakene ville ikke bli registrert. Av 46 saker ble én registrert av fengselsmyndighetene i et av distriktene. Mye tyder på at lite kommer til å skje når saken bringes videre til politiet.

I landsbyen. Foran fra v.: Kimla, oversetter Savitri Bohra, Bimala og Raphael. Foto: PBI

Ellis Veen ledsager en advokat fra Advocacy Forum i et fengsel. Foto: PBI.

Advokatenes argumenter er at Nepal er medlem av FN, har ratifisert International Covenant on Civil and Political Rights og FNs Konvensjon mot tortur, at tortur er nevnt i interimgrunnloven, og at sakene derfor må registreres og etterforskes. Politiets argumenter er at så lenge de ikke har fastsatte bestemmelser i lovverket å forholde seg til kan de ikke etterforske sakene og at det er opp til regjeringen å legge forholdene til rette for at politiet kan gjøre noe. Så langt ingen framgang med disse sakene heller.

Sammen med en annen av våre ledsagende organisasjoner, Conflict Victims' Committee (CVC), og et nettverk av andre organisasjoner arbeider vi med fem saker i Bardiya. Blant disse fem er saker både mot Maoistene og sikkerhetssstyrkene, for forbrytelser begått under konflikten mellom 1996 og 2006. PBIs rolle er å foreta sikkerhetsvurderinger av ofrene involvert i de fem sakene og deres familier, samt ledsage dem ved behov, 24 timer i døgnet dersom vi ser det som nødvendig i perioder. Ofrene selv vil sende sakene sine til rettsvesenet, mens de nasjonale organisasjonene involvert ikke synes det er noen god ide, grunnet sikkerhetssituasjonen i Terai. Med en svært porøs grense mot India, politiet som sliter med korrupsjon og lite ressurser, mer politisk vold og et stadig økende antall væpnede grupper, noen med en politisk agenda, andre kun ute etter penger, har befolkningen i Terai sitt å stri med. Ting vi tidligere så en overvekt av i det østlige Terai har nå blitt mer og mer vanlig i vest også,

så en ustabil sikkerhetssituasjon er et godt argument for å ta det rolig med disse sakene nå. Men det er også viktig å involvere ofrene selv i disse beslutningene, og prøve å finne alternative måter å støtte dem på. Heller ikke i disse sakene ser vi noen framgang.

Dette er betegnende for menneskerettighetssituasjonen i Nepal. Hæren nyter det som best kan betegnes som institusjonell straffefrihet, og det har vært liten vilje til å ta et oppgjør med forbrytelser begått av Maoistene under konflikten også, både fra maoistene selv, men også fra rettsvesenet og politiet. Samtidig sørger politiske forbindelser og politisk press for personlig straffefrihet i enkeltsaker, både relatert til menneskerettighetsbrudd og andre forbrytelser. Trusler og vold stilner kritikere, noe som de siste månedene spesielt har gått ut over journalister, og politiske grupperinger viser økende vilje til å bruke vold mot sine politiske motstandere. Landets grunnlov, som skulle vært ferdig i mai, er ennå ikke klar, og de politiske partiene prøver nå fåfengt å bli enige om en statsminister.

Manglende politisk stabilitet hjelper ikke på en ustabil sikkerhetssituasjon, så det er vanskelig å si hvor lang tid det vil ta før ting bedrer seg i Nepal. Landet står foran store utfordringer, men endringer tar lang tid her. Det er en uheldig kombinasjon for Nepals befolkning.

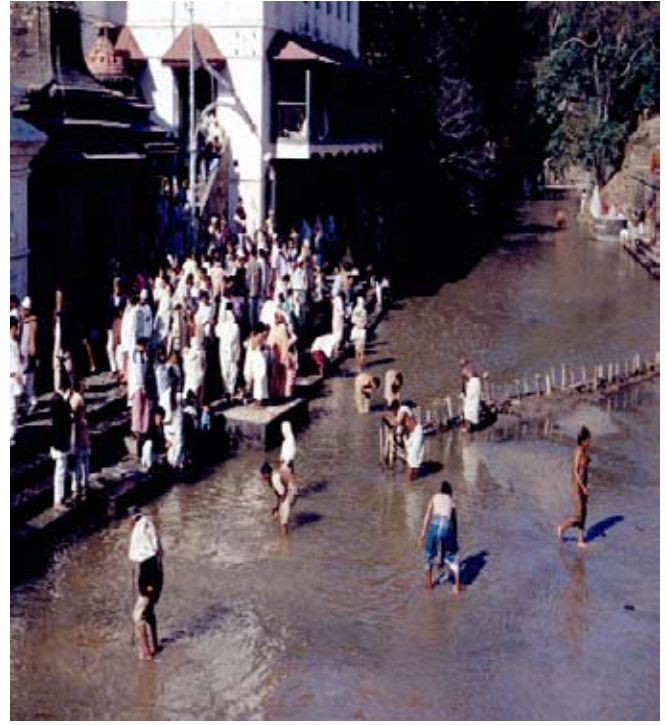
Fredrik Heldal

Rolwaling Foto til Jubileumsfotokonkurransen : Sigmund Setreng

Flere bilder fra Palmstrøms samling

Vi fortsetter vår serie med bilder fra Arild Palmstrøms gave til Norge-Nepalforeningen, et hundretalls dias etter hans far Knut Palmstrøm som var på FN-opppdrag i Nepal 1957.

Bagmati elven ved Pashupatinath

Gatescener fra Kathmandu

Byggeskikk i nepalske landsbyer

Landsbyen Chele, Mustang Foto: Dag Norling

Det er litt over 10 mil fra det varme fuktige Terai omkring 200 meter over havet - til Mustang, det kalde, tørre høyfjellsplatået mot Tibet med bosetning på over 4000 m.o.h. Underveis må man passere et kupert landskap med skoger og frodige daler mellom mektige fjellkjeder med topper på over 8000 meter med evig snø og is. De geografiske variasjonene er ekstreme og endringene i været byr på nesten alle klimatyper på jorden, fra tropisk til arktisk, og store årstidsvariasjoner.

Behovet for beskyttelse mot varme, kulde, vind og regn er alltid en basis for utviklingen av byggeskikk. Næringsgrunnlaget er en annen faktor, en bonde på landet trenger andre slags hus enn en håndverker eller handelsmann i byen. Like avgjørende er tilgangen på byggematerialer, om de finnes lokalt eller må fraktes over store avstander. Som overalt i verden kan husbygging fortelle oss om folks sosiale og økonomiske forhold, og i urolige tider vil forsvarshensyn også sette sine spor.

Nepals befolkning omfatter omkring 35 forskjellige etniske grupper. Noen har nærmest mytisk opphav - "har vært der bestandig" - andre har kommet fra Tibet eller India i forskjellige historiske epoker over hundrevis av år. De bragte med seg ulike tradisjoner i

forhold til dagliglivets mange praktiske og rituelle skikker og har tilpasset disse til nye omgivelser, også byggeskikken.

På 1970-tallet reiste arkitekten Catherine D. Blair omkring i Nepal og registrerte landsbyliv og byggeskikk hos forskjellige etniske grupper i ulike deler av landet. Arbeidet er bl.a. presentert i det illustrerte heftet "4 villages: Architecture in Nepal", utgitt av University of Chicago Press i 1983. Utvalget viser store kontraster, og det var vel også hensikten. Omtrent samtidig besøkte en gruppe danske arkitekter Newar-landsbyen Bungmati i Kathmandudalen, der de studerte dagliglivet og målte opp bygninger, plasser og gater og gjenga dette i en rekke vakre og presise tusjtegninger i heftet "Bungmati, en landsby i Nepal" som Nationalmuseet i København utga i 1974. (Der ikke annet er angitt, er illustrasjonene i denne artikkelen hentet fra disse heftene)

I dag, 30 år etter, er mye endret i Nepal. Befolkningen er mer enn fordoblet og landet har vært gjennom en 10-årig brutal borgerkrig. Begge deler har medført et press på sosiale strukturer og tilflytting til byene i et større omfang og tempo enn planlegging og utbygging av hus og infrastruktur har kunnet holde følge med. Utenfor byene, spesielt i det indre åslandet er likevel mye som før. Forandringer skjer, en vei her, et mikrokraftverk der, men langsomt. Nepalesere flest bor som før i landsbyer på bygda, holder sammen i etniske grupper, og lever av tradisjonelt jordbruk.

I denne artikkelen beskrives husbyggingen i fire forskjellige landsbyer: Budburi, en Tharu-landsby i Terai; Kodgaon, en Gurung-landsby sør for Annapurna; Pachgaon, en Thakali-landsby i Marpha; og to Newar-landsbyer i Kathmandudalen Satungal og Bungmati .

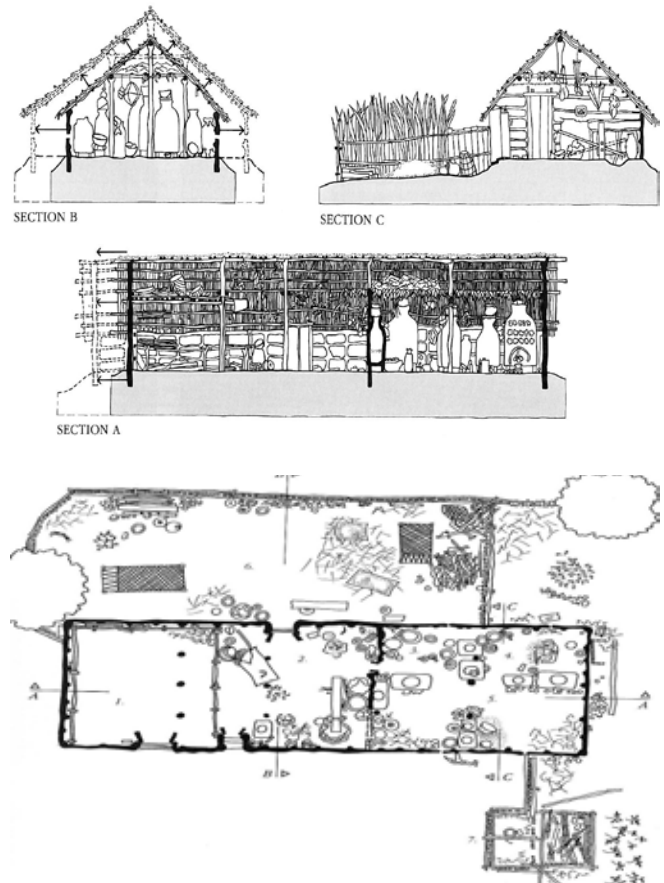

Budburi, en Tharu-landsby i Terai

Tharuene utviklet aldri noe skriftspråk og det er derfor ingen dokumentasjon for hvor de opprinnelig kom fra. De kan stamme fra den aller tidligste befolkningen på det indiske subkontinentet, selv hevder de å være etterkommere av kongelige høykaste rajput-kvinner som flyktet inn i jungelen med sine tjenere ved den muslimske invasjonen av India.

Terai , som i dag langt på vei er et oppdyrket , tett befolket og urbanisert område med noen av Nepals største byer, var opprinnelig en malariabefengt jungel der få andre enn tharuene holdt ut. Men det skal være en myte at de er malaria-resistente.

Tharuenes tradisjonelle levevis i Terai var basert på svedjebruk. Man svidde av skogen og ryddet og sådde i asken, en jordbruksform vi også kjenner her hjemme i Norden fra gammel tid. Etter en tid var jorda utpint og man måtte flytte landsbyen og rydde nye områder. Fast bosetning ville forutsatt at man lærte seg gjødlingsteknikk, men man satset i stedet på flytting, det var ingen mangel på nytt land. Man derfor trengte enkle, fleksible, nærmest provisoriske hus, ”bruk og kast”. Materialene har man for hånden.

Hovedkonstruksjonen er trestokker sammenføyet med surringer. Veggstolpene er plantet rett i bakken. Veggene er matter av flettet kvist tettet med leire og taket tekket med et tykt strådekke. Byggingen krever ingen spesialisert kompetanse, ung og gammel kan delta, men den enkle løsningen gir likevel et overraskende sofistikert svar på de ekstreme klimatiske variasjonene. Sommeren er varm og tørr, monsuntida er varm og våt, vinterne kan være kalde. De tette vinduløse leirveggene skjermer rommet innenfor mot den intense solstrålingen, men lagrer samtidig solvarme som avgis til rommet om natten. Små åpninger i gavlveggene gir ventilasjon som hindrer mugg og råte.

Huset er delt i to rom, begge med jordgolv, ett rom for folk og ett for fe. I rommet for folk sover hele familien og her skjer matlaging og lagring av forråd og redskap. Rommet er delt opp av store leir-kr, noen i mannshøyde. Huset har

ingen skorstein. Røyken fra ildstedet siver ut i rommet, ut gjennom sprekker i tak og vegger, og etterlater seg et belegg av sot og tjære. Ikke så bra for folkehelsen, kols og øyekatar, men det holder insekter unna. Størrelsen på huset og rommene kan variere, men et folk ”på flyttetof” omgir seg mest med nødvendighetsgjenstander som man lett kan ta med seg. Landsby-planen er tilsvarende enkel, hus langs en ”gate”. Det er ikke grunnlag for å bygge avanserte permanente fellesskapsanlegg.

Da Blair besøkte Terai og Budburi på 1970-tallet var det tradisjonelle leveviset under sterkt press fra den nye tid. Med oppdyrkingen og urbaniseringen ble det slutt på svedjebruket i Terai. Det er ikke lenger ledig land å flytte rundt i og Tharuenes landsbyer er blitt permanente. Likevel bygget de fortsatt (i hvert fall på 1970-tallet) husene på tradisjonelt vis, noe som tyder på at de fungerer bra selv om noen av betingelsene er endret.

Gurung-landsby i Ghandrung-området
Foto: Dag Norling

En Gurung-landsby sør for Annapurna

I Gurung-landsbyen Kodgaon har det vært en helt annen slags utvikling. Liksom for Tharuene er Gurungenes opprinnelse delvis uklar, men det antas at de kom inn fra Tibet mellom år 600 og 900 da Tibet var en ekspansiv stormakt og endog satte seg i respekt overfor Kina.

Gurungene slo seg ned på Himalayas skråninger mot sør, og er særlig konsentrert i åsene sør for Annapurna, der også Kodgaon ligger som en av flere landsbyer i Ghandrung-området på ca 2000 m høyde. Området er brattlendt og har et krevende

klima, men for et folk som kom fra det kalde, tørre og karrige Tibet må omgivelsene ha fremstått som et frodig skogkledd paradys. De første som slo seg ned livnærte seg, som i Tharuene i Terai, ved svedjebruk og av jakt i skogene. Etter hvert er det blitt mer permanent jordbruk på møysommelig terrasserte åkre for å motvirke jorderosjon i det bratte lendet. Dessuten holdes det husdyr, viltjakten er slutt.

Monsunregnet er noe av det heftigste i hele Nepal med ca 5900 mm nedbør (nesten 6m!) i løpet av noen sommermåneder. Skydekket er da så tett at det er uråd å drive jordbruk over 2000 m. Utenom monsuntiden er det kalde netter og morgener inntil sola får tak. Kodgaon har m.a.o. ingen ideell lokalisering for jordbruk, men desto mer ideell, midtveis mellom sommer- og vinterbeiter,

for et samfunn der sau- og geitehold var viktigere. Husdyrholdet ga dessuten grunnlag for knytting av ulltepper som kunne selges i Pokhara en drøy dagsmarsj unna.

Etter hvert ble produktene av ull utkonkurrert av billigere industrivarer fra Kina og India, samtidig som en dyrepest rammet husdyrholdet. Dessuten ga rekruttering til britiske Gurkha-regimenter nye inntektsmuligheter og alternative arbeidsplasser for ungdom som ellers ville vært gjeter. Befolkningsøkningen gjorde det nødvendig å dyrke opp tidligere utmarksbeiter og husdyrholdet er i dag en brøkdel av hva det var, jordbruket er viktigere.

Også hos Gurungene er byggeskikken et resultat av klima og levevis. De første som slo seg ned i høylandet med sine kalde snørike og vindfulle vintere bygget små enetasjes hus med rund eller oval hovedform, maksimalt areal med minimal overflate. Liksom hos Tharuene ble veggene oppført av flettete matter, gjerne av bambus, og påført leirpuss ut- og innvendig. Taket fikk en tykk isolerende strå-tekking. Ut fra tilgjengelige ressurser oppnås en maksimalt effektiv form og materialbruk i forhold til vind og brenselforbruk. Husene var enkle og billige å bygge, materialene kunne nærmest brukes som man fant dem på stedet, med minimal bearbeiding. Ennå kan man finne den gamle runde hustypen i Gurung-området, nå helst som fjøs og uthus.

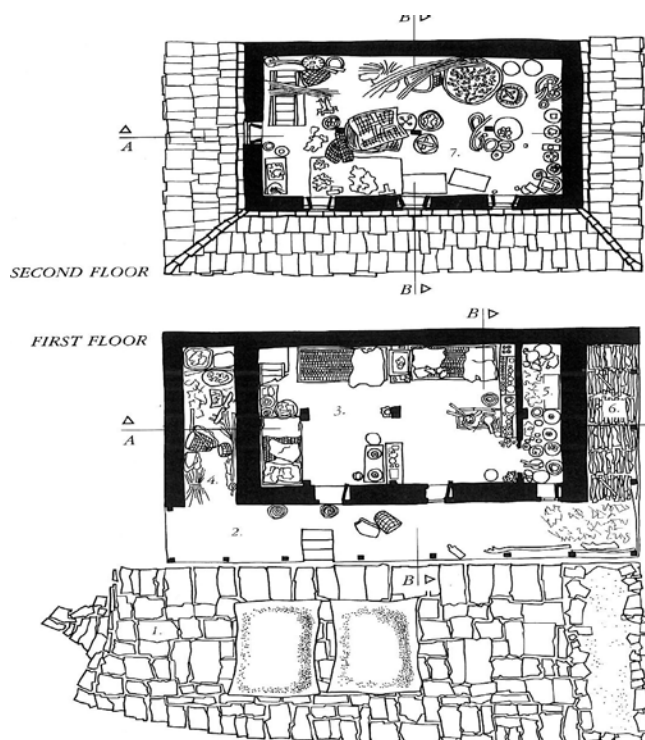
Tradisjonell Gurung-byggeskikk Foto: Dag Norling

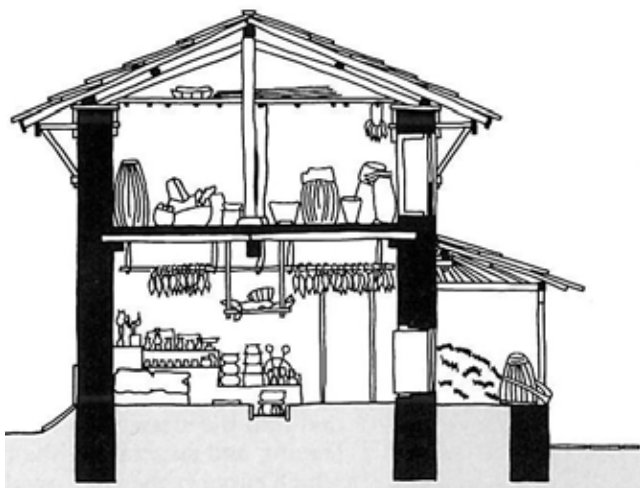
Fra omkring 1860 begynte en ny æra da pensjonister fra Gurkha-regimentene vendte hjem som forandringsagenter med inntrykk fra den store verden og en helt annen økonomi. Gamle hus ble revet og nye oppført. Forbildet, om ikke fullt så raffinert, kan ha vært Newarenes avanserte byggeskikk i Kathmandudalen, solide toetasjers hus oppført i murverk. Velstående landeiere som ikke hadde pensjonspenger kunne ikke være dårligere, og fulgte opp den nye moten.

"Ny" Gurung-byggeskikk Foto: Dag Norling

Det typiske huset i Gurung-området er i dag en rektangulær steinbygning med kraftig utkraget tak tekket med steinheller. Den nesten overdrevne takutkragingen som må understøttes av skråstilte strebepillarer beskytter veggen når monsunnygene høljer ned. Langs den solvendte langfasaden er det bygget en bred overdekket oppholdsterrasse som fortsetter rundt hushjørnene som lagerrom på gavlfasadene. Foran huset er det anlagt en steinsatt gårdsplass der det meste av dagliglivet leves når det ikke må trekkes under tak på terrassen eller innomhus for været. Huset har ett stort rom i hver etasje, nederst bor hele familien, etasjen over er hovedsakelig lager. Husdyr holder til i egne fjøs. Det bratte terrenget fører ofte til at landsbyene anlegges i form av parallelle husrekker på langsgående terrasser forbundet med steinsatte trappetier.

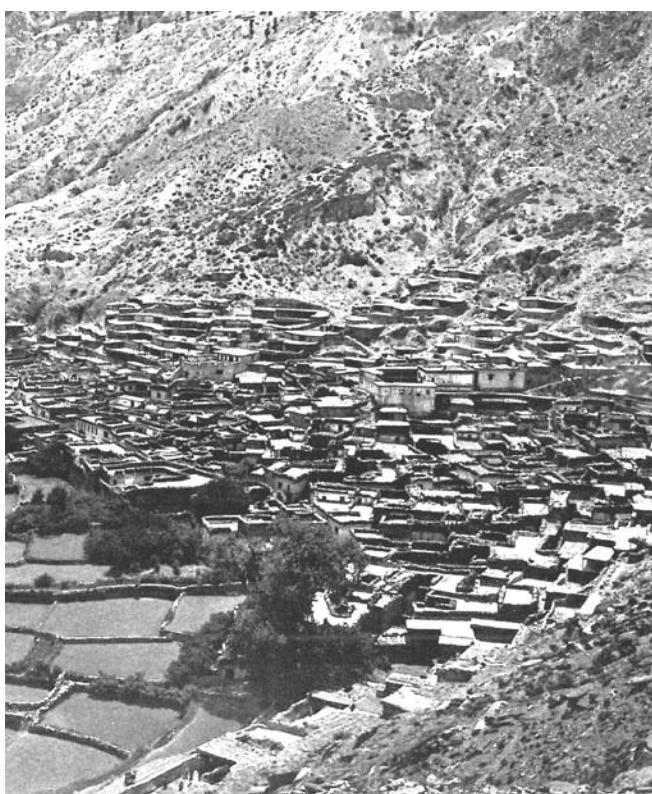
Gurkha-pensjonistene innførte bygging av latriner, noe som har hevet de sanitære forholdene i landsbyene. Tidligere gjorde man bare sitt ærend ute i åkeren. Dessuten hadde de vendt seg til vestlig klesskikk, lange trange bukser. Det ble svært ubekvemt å sitte på gulvet. Dermed var stoler og bord på vei inn i Gurung-huset.

Selv om den kan se gammel og opprinnelig ut, er byggeskikken altså relativt ny. Den nye byggemåten er mer kostbar, og er på enkelte vis mindre klimatilpasset enn den forrige. Byggingen krever håndverkskompetanse, og ofte må den lokale lama eller brahmin konsulteres som "byggningskonsulent" for å gi råd om når og hvordan de forskjellige fasene i byggingen skal gjennomføres, slik at ikke

huset blir befengt med onde ånder. Til gjengjeld er den nye byggeskikken mer bestandig og krever mindre vedlikehold enn den gamle.

Gurung-landsby i Ghandrung Foto: Dag Norling

Pachgaon i Marpha

Pachgaon, en Thakali-landsby i Marpha

Heller ikke Thakaliene, i folketall en av Nepals minste etniske grupper, utviklet noe eget skriftspråk. Det er derfor vanskelig å vite sikkert hvor de opprinnelig kom fra, men det antas at de første av dem innvandret fra Tibet til Vest-Nepal på 1000-tallet, altså noen hundre år etter Gurungene. Etter hvert slo de seg ned i Kali Gandaki-kløften i det nåværende Marpha, og ble seinere etterfulgt av en annen folkegruppe, Marphaene. Marpha ligger langs den gamle handelsruten mellom Tibet og India og har antakelig i lang tid før dette hatt en viss befolkning. Om denne ble fortrent eller absorbert vet man ikke.

I Pachgaon, som ligger bare et par mil i luftlinje nord-vest for nedbørsrike Kodgaon, er ikke tungt monsunregn noe problem, snarere tvert imot. All fuktigheten er sluppet ned sør for Annapurna. Her i verdens dypeste elvedal, i regnskyggen mellom Himalayas giganter er dalbunnen nesten ørken. Den lille fuktigheten som måtte være tørkes opp av

en nesten vedvarende sterk vind og kondenseres høyt oppe i de skogkledde åssidene. Lenger nord i dalen, i øvre Mustang er klimaet enda tørrere. Det drives jordbruk, men uten kunstige vanningsanlegg ville avlingene blitt magre. Likevel var folkene i dalen, og spesielt Thakaliene, tradisjonelt kjent for sin rikdom som stammet fra handelen med Tibet. Gjennom århundrene var dalen periodevis et utrygt område, utsatt for bander fra Tibet på plyndrings-tokt. Langs hele dalen, fra Mustang i nord kan man se spor av gamle festningsverk og huler i fjellet der befolkningen har søkt tilflukt. Landsbyene i Marpha lå opprinnelig på befestete fjelltopper og ble først flyttet ned til elvebredden for 150 år siden.

Fjellhuler i Dhakmar, Mustang Foto: Dag Norling

Handelen med Tibet varte helt fra 700-tallet og inntil kineserne stengte grensa i 1959. Ved et lykkelig sammenfall skjedde stengningen samtidig som Nepal åpnet seg mot verden og de første turistene oppdaget landet. I dag går en av Nepals mest populære trekking turer, Annapurna rundt, gjennom Marpha. Innkvartering og andre tjenester til turistene er blitt en næringsvei. Men jordbruket er viktigst og forholdene er gode for fruktdyrking. Et destilleri ble anlagt på 60-tallet og Marphas eplebrennevin er berømt, men inntil nylig var satsingen begrenset på grunn av dårlige transportmuligheter. På 1970-tallet var det fortsatt 5 dagsmarsjer til nærmeste bilvei.

Kanskje tydeligere enn i noen andre områder av Nepal er byggeskikken et svar på klimaets utfordringer.

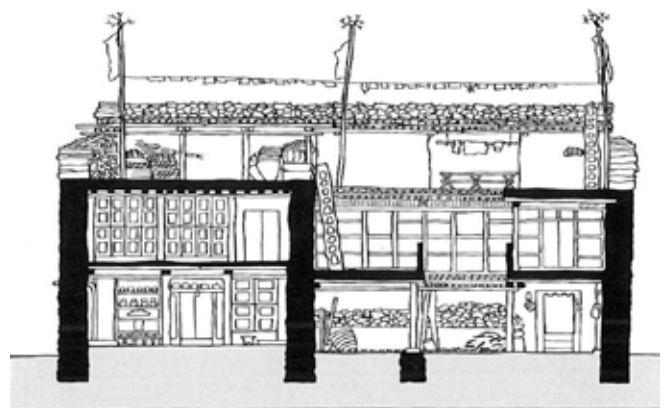
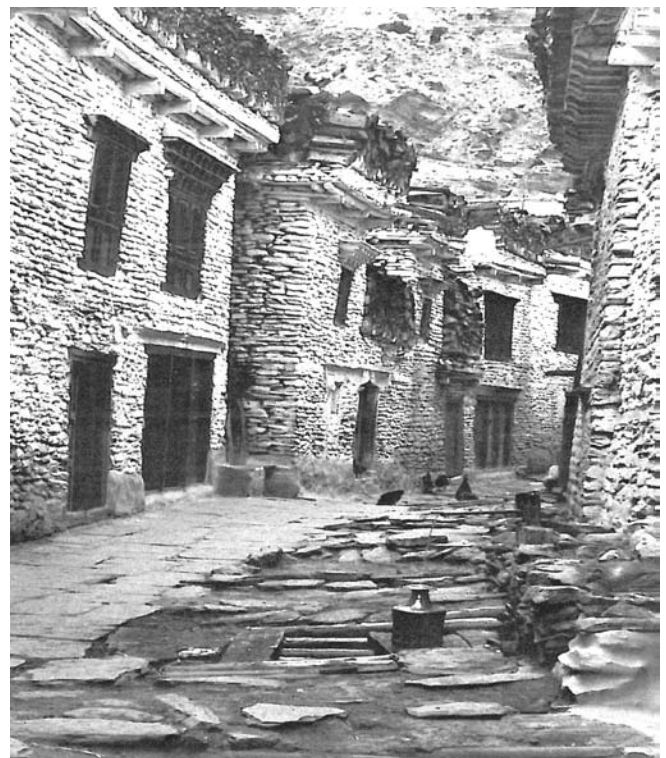
Liknende bebyggelse kan man finne i tilsvarende klimasoner i Tibet. Husene ligger tettpakket, nærmest klynget sammen, vegg mot vegg slik at de beskytter hverandre mot den harde og kalde vinden. Flate tak viser at dette er et område med lite nedbør. Dermed kan også takflatene brukes til tørking av korn og lagerplass. Oppstablet vinter-

ved langs kantene av taket danner vindskjerm.

Dagslys er her som andre steder viktig for de fleste av dagliglivets gjøremål, men for å skjerme seg mot den kalde trekken har man utviklet en hustype der vinduene vender mot en sentral lyssjakt, et lite gårdsrom. Her, under åpen himmel midt i huset holdes også husdyra. Den ytre veggen har kun små glugger - hvis den da ikke er felles med naboen. Om vinteren er bare en del av huset oppvarmet.

Familien samles i kjøkkenet som ofte har tregulv. Resten av huset har kalde jordgulv. Tradisjonelt var det en røykåpning over det åpne ildstedet, men mange hus har fått røykpiper og brenselseffektive ovner laget av resirkulert blikk fra tønner og kasser. Det er ikke behov for røykfylte rom mot insekter i dette klimaet.

Ytterveggene består av materialer det aldri er noen mangel på, leire og stein, men dekkene og taket hviler på en trekonstruksjon, stolper innenfor steinveggene. Veggene, kun oppmurt med ubearbeidet naturstein og løs leire blir lett ustabile og kan lett sprekke opp eller forskyve seg.

Langs den gjennomgående gaten, den gamle handelsveien, løper også landsbyens hovedvanningskanal med forgreninger ut til åkrene. Landsbybebyggelsen er strukket ut langs veien og ingen hus ligger langt fra kanalen som tidligere var eneste vannkilde. Etter at drikkevannsforsyningen i 1977 ble sikret med rørledninger og vannposter, brukes kanalen fortsatt som bade- og vaskeplass.

Når det har vært nødvendig å bygge nye hus har det skjedd oppover i den steinete dalsiden, aldri ut på åkrene. Man sparer dyrkbar mark, samtidig som dalsiden tidligere fanger morgensola og gir litt gratis varme i husene. Brensel er en knapphetsressurs. Med framskreden avskoging i åsene, noe man etter hvert er begynt å ta tak i, er vedsankingen dyr og tidkrevende og vinteren i Marpha kan være iskald. Selv om bebyggelsen er så godt klimatilpasset som det med tilgjengelige midler har vært råd å få den, har en stor del av befolkningen tradisjonelt trukket ned til det varmere lavlandet i vinterhalvåret og livnært seg ved handel og håndverk.

Vanningskanal i landsbygaten, Pachgaon

Newar-landsbyer i Kathmandudalen

Newar-landsbyen Bungmati Foto Dag Norling

Newarene er en blandingsgruppe med forskjellige opphav: Først kom ustro-asiater fra det indiske slettelandet, siden Kirater av tibeto-mongolsk opphav, og deretter Licchaviene og Mallaene fra India. Det som forener dem er at de slo seg ned i Kathmandudalens etniske smeltedigel. Betegnelsen "newar" er simpelthen en fonetisk variant av "nepal". Det er lett å forstå hvorfor dalen tiltrakk folk utenfra, velsignet med godt klima, høyt over det malariabefengte lavlandet mot India, med fruktbar jord og rikelig nedbør, og omgitt av høye fjell som ga en viss beskyttelse mot fiender. Den gavmilde naturen ga overskudd og grunnlag for at yrkesgrupper som håndverkere og kunstnere kunne eksistere. Dyktige handelsfolk brakte ytterligere rikdom til dalen.

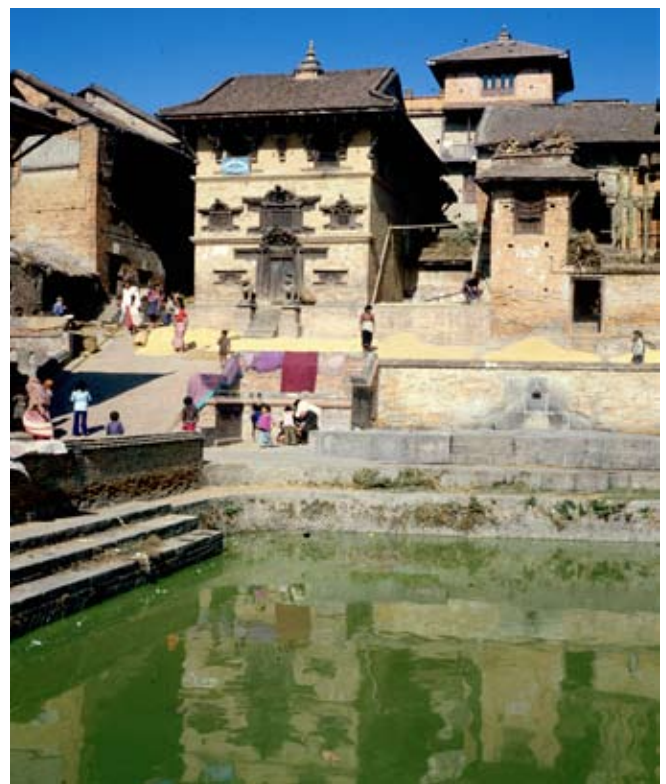
Med hver sin bakgrunn inspirerte innflytterne hverandre til å utvikle en kultur så dynamisk og avansert at den fikk ringvirkninger i store deler av Asia. Som eneste gruppe utviklet Newarene sitt eget skriftspråk som grunnlag for en rik litteratur, de utfoldet seg som kunstnere i terrakotta, messing, bronsestøping, treskjæring og maleri - og ikke minst som arkitekter og bygningshåndverkere (Se artikkel i HP nr. 1, 2010 om 1200-tallets store Newar-arkitekt Arniko).

Bungmati byplan

De fleste Newarene er bønder. Byggeskikken i landsbyene er noe mer beskjeden enn i byenes prestisjeanlegg når det gjelder raffinert konstruksjon og utsmykning, men ikke mindre interessant. Felles for alle landsbyene

er landbruket, naturlig nok ettersom jorda i dalen er usedvanlig fruktbar. Store naturlige forekomster av leire rik på fosfat har til alle tider gitt et rikt gjødselstilskudd og hindret utpining av jorda. Men mye er i endring. Kathmandudalen er i dag hardt presset av overbefolkning og en vekst som løper løpsk med trafikk og forurensning. Landsbyene som for få tiår siden fremsto som små klart avgrensede terrakottabrune klynger på et teppe av jordbruksland der fargene skiftet med vekster og årstider, gror sammen med kaotiske mønstre av småindustri, veier og slumbebyggelse. Vakre kulturlandskap og verdifull jord går tapt. (Det står mer om denne utviklingen i HP nr. 3, 2007, side 4-5).

Bungmati Foto: Dag Norling

Selv i den fruktbare Kathmandudalen har en tradisjonelt vært opptatt av å spare dyrkbar jord. Landsbyene er gjerne lagt på flate høydedrag med husene tett sammen, vegg mot vegg for å spare plass. Utvidelser skjer ved å bygge i høyden og tre og fire etasjers bebyggelse langs trange gater gir landsbyene en umiskjennelig urban karakter. Steinsatte fellesområder gir rammer for et rikt sosialt liv og er viet spesiell omtanke. På det sentrale landsbytorvet, chowk, utspiller dagliglivet seg. Her finner man den felles vannposten, terrassene der kornet treskes og tørkes i solen, templer og små religiøse altere, sati. Buddhisme og Hinduisme ser ut til å gå opp i en felles enhet. Et annet karakteristisk trekk er ett eller flere store

vannbassenger, eneste kilde til drikkevann, vask og bading inntil myndighetene på 1950-tallet anla vannposter i chowk'en.

Newarene er tradisjonelt svært kaste-bevisste. Opprinnelig var landsbyene inndelt i små lokale "tol" for hver sin kaste som ofte var knyttet til bestemte yrker, men i dag er ikke dette så strengt. Det er også en viss spesialisering mellom landsbyene. Noen er kjent for keramikk-produksjon, andre for tekstilfarging. Bare lavkaster som slakterne må fortsatt holde seg i utkanten av fellesskapet.

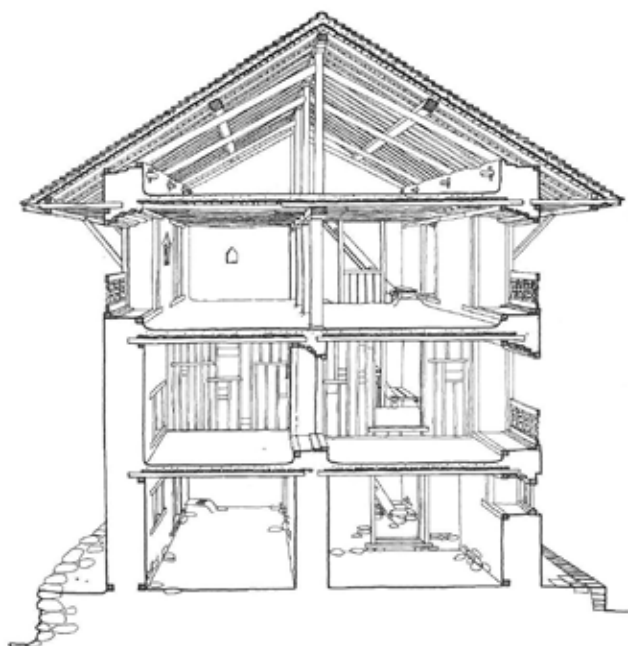
Liksom landsbyen avspeiler Newar-husene stedets topografi, klima, kultur, næring og ressurstilgang. Flatt lende egner seg godt for rekke bebyggelse. Huslengden varierer med eierens husholdningsstørrelse og velstand, men husbredden er stort sett lik, begrenset av byggemåten og dimensjonen på trematerialer. Også i konstruksjon, rominndeling og bruk er husene praktisk talt like.

Husrekker i Bungmati

Første etasje er delt i to av en langsgående bærevegg. Under regntiden kan det bli ganske vått på bakken, vannet pipler opp gjennom gulvet og folk trekker seg opp til etasjene over. Bakkeplanet blir helst brukt til lager og husdyr som geiter eller høns. Den fremre delen kan også romme en liten butikk eller et verksted, gulvet er da hevet og hele fasaden kan åpnes mot gatelivet. Etasjen over er familiens viktigste samlingssted. Den sentrale bæreveggen deler også her planen i to deler,

den bakre kan igjen være delt i mindre lager- og soverom. I det store oppholdsrommet mot gaten kunne hele familien samles omkring varmen fra et kullbekken når det led mot kveld. I dag er elektriske varmeovner vanlige. I tredje etasje er den sentrale bæreveggen avløst av en søylerekke.

Hvis huset også har en fjerde etasje er tredje etasje et fest-rom. At en hel etasje kan bli øremerket til dette viser hvor stor vekt Newarene legger på de mange festivalene året rundt. Det store rommet har sjenerøst med dagslys, og arbeidslys, og til daglig kan det f.eks romme en vev. Etasjen kan også gi plass til et lite husalter. Fjerde etasje er også ett stort rom og brukes til matlaging og måltider. For de kastebevisste Newarene med sine strenge renhetskrav er det viktig at alt som har med mat å gjøre plasseres utilgjengelig, lengst mulig vekk fra lavkaste og kasteløse. Hele huset er derfor organisert som et slags tilgjengelighets-hierarki. Første etasje tilhører dyrene og landsbyfellesskapet, til øverste etasje har bare egen familie adgang. Det å legge kjøkkenet med ildstedet øverst har også en praktisk fordel, man unngår at huset fylles med røyk. Innredningen er ytterst sparsom, opp til vår tid var huset nærmest umøblert, bare matter på gulvet der man satt om dagen og sov om natten.

Newarhuset er bygget på steinfundamenter mens ytterveggene og en indre bærevegg er murt av tegl. Overalt i dalen kan man se teglverk, karakteristiske ringovner der den lokale leira blir brent til teglstein. Med stabilt fundament og murverk kan trebjelkelag og takkonstruksjon hvile rett på bærende vegger uten den innvendige stolpekonstruksjonen vi f.eks kjenner fra Marpha. Gulvene tettes og jevnes med leire eller teglfliser. Taket tekkes med teglpanner, og har liksom "den nyere" Gurung-bebyggelsen bratt fall og store takutstikk til beskyttelse mot monsunregn

og direkte sollys. Begge deler kunne i lengden ha svekket murverket. Den gode tilgangen på tegl til vegger og tak gjør Newar bebyggelsen ganske brannsikker. Man kan bare tenke seg hva som kunne skjedd i en så tett bebyggelse med trevegger og halmtak.

Ikke hvem som helst kan påta seg å bygge et Newarhus, arbeidet må ledes av dyktige steinhoggere, murere, tømrere og snekkere. Man kan bare beundre håndverket, avanserte sammenføyninger av tre uten bruk av spiker og bolter. Men aller først må tomta klareres, og her må astrologen på banen. Han analyserer jordprøver, finner ut hvilke guder og demoner som har tilhold på stedet, og hva som må foretas av renselsesritualer før og under byggeprosessen. I verste fall må byggestarten utsettes i årevis, ikke rart om det blir dyrt....

De siste årene har globale klimaendringer begynt å sette sine spor i Himalaya. Breene svinner og dermed den jevne vanntilførselen til jordbruk og bosettinger. Været blir varmere, våtere og villere. Monsunen sies å trenge dypere inn i landet enn tidligere. Områder som tidligere lå i regnskyggen og knapt hadde nedbør har nå fått regntid. I mange områder har betingelsene for bosetting fra før vært helt marginale, og folk har utviklet byggeskikk som maksimalt tilpasser seg klimaets krav og muligheter.

Med klimaendringer forandres spillereglene. Hus som fungerte optimalt i tørt og kaldt klima, kan bli ubeboelige når været blir varmt og vått. Andre steder har man tradisjonelt tilpasset seg liknende forhold. Tiden er kommet for å lære av hverandre.

Dag Norling

Byggeplass i Patan Foto: Dag Norling

International Porter Protection Group (IPPG) hjelper fattige bærere i Nepal

For mange fattige i Nepal er trekking- og ekspedisjonsturismen en kjærkommen inntekt, ofte den eneste. Muligheten til å få lettet børen for oss turister er med på å gi overskudd, noe som gir grunnlag for en større opplevelse. De færreste ville gitt seg ut på lange fjellturer i Himalaya uten hjelp til bagasjen. Samtidig kan bærerne bli medaljens bakside og turistenes dårlige samvittighet.

Mens turistene har behagelige dager med en lett dagstursekk, nok mat, rikelig drikke og tilstrekkelig med klær og utstyr, ser en bærers hverdag helt annerledes ut. Lange dager, tunge bører, dårlig fottøy (om noe i det hele tatt), lite klær og sparsomt med mat og drikke er ofte hverdagen. I tillegg opplever de skader, sykdom, forfrysninger og høydesyke. De har noen ganger ikke tak over hodet om natten, selv i snø og kulde. Dette gjør de, ikke fordi de gjerne vil gi oss en fin opplevelse – selv om de nok unner oss det – men fordi det er den eneste måten å skaffe en ussel inntekt slik at familien kan overleve. Noen bærere blir tross slitet behandlet bra, mens andre får varige mén eller omkommer under bæringen.

En bærers hverdag

Natten går over i dag og turistene serveres te og varmt vaskevann i teltet før de går til dekket bord i fellesteltet. De er på nesten 5000 moh og langt fra sivilisasjonen. Bærerne har allerede vært oppe en times tid. De forsøker å få stølhet ut av kalde, stive lemmer og kroppstemperaturen opp ved hjelp av en kopp varm te. Det er minusgrader og natten under åpen himmel har vært kald. En tynn plastpresenning gjør jobben som madrass og et ullteppe på deling skal holde kulda vekk. Hutrende drikker de sin te. De heldige har tynne tøysko uten sokker, andre har kun flip-flap sandaler. De pakker sine få eiendeler, en metallbolle, tannbørste og et tynt pledd. Alle klærne

har de på seg. Dagsrasjonene består ofte av bare ris og te. De bærer maten sin selv. Mens turistene spiser sin treretters frokost, surrer de sammen bagasjen deres til en passende bær, to til tre store fullstappede bagger. Pleddet legges inntil ryggen for å hindre gnagsår og naamloen (bærestroppen) legges over hodet. De hjelper hverandre med å komme på bena. Nok en slitsom dag har begynt.

Kjøkkengjengen arbeider lange dager på kjøkkenet. I tillegg bærer de tunge bærer.

Det er et hardt liv for disse stillferdige menn og kvinner som kanskje er et av verdens sterkeste folk. Børene kan komme opp i 30-60 kg, dag etter dag. Ikke sjelden bærer de opp imot sin egen vekt. Ferden går ofte over krevende pass i Himalaya, og de har sjelden klær og fottøy som er tilpasset forholdene. Mye av inntekten for dette går med til mat og opphold under arbeidet, mens en liten andel, hvis det har vært en god sesong, kommer familien til gode. Dette er den eneste måten for mange fattige i Nepal til å skaffe seg penger til kjøp av klær, brennstoff, salt og sukker.

Til tross for at bærerene er hardføre og vant til tøffe kår, er de mennesker som oss. De savner sin familie når de er ute på oppdrag i måneder av gangen. De bekymrer seg for barnas fremtid og sin egen mulighet til å forsørge familien sin. Bærerene er ofte fra lavere strøk og ikke akklimatisert for å ferdes i store høyder. Mange av dem rammes av sykdom og skader på jobb, som forfrysninger, høydesyke, fallskader og infeksjoner. Det skjer at de dør av de samme årsakene. De har intet sikkerhetsnett og

ingen rettigheter. Skulle de være så uheldige å skade seg eller bli syke mens de bærer, vil de færreste få hjelp, legebehandling eller lønn. Er man riktig uheldig med sin oppdragsgiver, blir de forlatt selv om de ikke er i stand til å stå oppreist og lønnen de har til gode kan de se langt etter.

En ung gutt har skadet seg under bæringen.

Kul's historie

Kul Bahadur Sunuwar var bærer for en gruppe trekkere som skulle til Everest base camp. De startet fra Lukla og bærerene bar tungt hver dag uten pause. I Pheriche (4200 m) ble Kul dårlig. Manglende appetitt, trøtthet og hodepine. Han fortalte sirdaen (den nepalske guiden) at han var syk og ikke kunne gå høyere. Han ble presset til å gå videre da det ikke var noen andre til å bære børen hans. Da Kul kom til Lobuche, var han blitt betraktelig sykere. Sterk hodepine, oppkast og koordineringsproblemer med mer – begynnende symptomer på alvorlig høydesyke (HACE). En natt under åpen himmel i underkant av 5000 m gav ham alvorlige frostskafer, og han ble fulgt ned av en Sherpa som forlot ham uten lønn i Pheriche. Kul ble sykere og sykere, og sjanglet rundt i Pheriche og forsøkte å få litt mat og husly. Til slutt var det en kokk som forbarmet seg over han. I løpet av natten ble Kul bevisstløs, og det ble sendt bud etter folk som kunne få han til lege i Khunde. Her ble han sendt til sykehus i Kathmandu. Hillary Trust betalte billetten for Kuls sykehusopphold da han selv ikke hadde penger og ingen forsikring.

Kul var tross alt heldig. Noen tok hånd om han og han fikk hjelp på sykehus. Men, Kul kan aldri mer jobbe som bærer. Han har mistet alle tærne av frostskaferne. Kul oppholdt seg på sykehuset i to måneder, men

kunne fortsatt ikke gå. Han ville gjerne hjem og besøke sin familie, men det er en ni dagers marsj i tillegg til bussturen. Han har kone og tre barn – den yngste har han aldri sett da hans kone var gravid da han dro hjemmefra. Historien til Kul er ikke enestående. Hvert år invalidiseres eller omkommer bærere fordi vi – turister og byråer - velger å lukke øynene.

I ettertid har Kul fått hjelp av IPPG til å komme hjem til sin familie. De forsøker nå å skaffe han penger så han kan finne andre måter å tjene til livets opphold på.

Kul er en av mange bærere som har blitt invalidisert i arbeidet.

Det er ikke uvanlig at bærerne får gnagsår av tunge bører.

IPPG – International Porter Protection Group

IPPG er en grasrotbevegelse som oppsto i 1997 og som har representanter i mange land rundt i verden. I dag koordineres IPPGs arbeid av gründer Dr. Jim Duff i Australia, og målet for organisasjonen er å arbeide for å forbedre bærernes rettigheter, sikkerhet og helse under trekking og ekspedisjoner verden over. Det er særlig i Nepal de har tatt tak i denne utfordringen. De siste årene har de også rettet sitt arbeid mot trekking industrien i Tanzania, Sør Amerika, Pakistan og New Guinea. Et viktig anliggende er å skaffe bærerne varme klær, godt fottøy, nødvendig utstyr, nok mat og drikke, samt husly under bæringen. De arbeider også for bærernes velferd og rettigheter hvis de blir syke eller skadet mens de jobber for trekking industrien. IPPG støtter bærerne i deres arbeid for rettferdig lønn og i kampen mot for tunge bører, men motarbeider ikke trekking industrien som sådan fordi de vet at den gir en kjærkommen inntekt til mang en fattig nepaleser. Målet er å påvirke situasjonen positivt for disse fjellets menn og kvinner.

IPPG informerer om bærernes kår og rettigheter gjennom artikler, løpesedler, plakater, fotoutstillinger, foredrag og dokumentar videoer. De oppfordrer reisebyråer og lokale arrangører til å ta hensyn til etiske retningslinjer når de ansetter bærere for trekking og ekspedisjoner. Videre forsøker de å skaffe penger til ulike formål som å bygge permanente overnattingshus for bærerne på de mest besøkte trekking rutene, og helsestasjoner i de mest beferdede og utsatte områdene. De er også aktive i lobbyvirksomhet overfor politikere og oppfordrer bærerne til å lage egne organisasjoner for å ivareta Siden IPPG begynte sitt arbeid i 1997 har det vært positive forandringer. Det er sjeldnere å se bærere med dårlig utstyr som sover under åpen himmel. Helsestasjonene rapporterer om at syke og skadde bærere ikke alltid kommer alene, men oftere sammen med en annen fra gruppen når de trenger hjelp. Regjeringen har begynt å se på situasjonen og sentrale organisasjoner som TAAN (Travel Agents Association of Nepal) og NMA (Nepal Mountaineering Association) er i ferd med å få øynene opp for problemene og vil bidra til å forbedre bærernes situasjon.

IPPG har kontaktpersoner i mange land, og en utfyllende webside som oppdateres jevnlig. Vil du vite mer om IPPG, gå inn på www.ippg.net. I Norge er Lena Fauske kontaktperson, e-post: lenafau@online.no. Hun samarbeider med David Durkan for å bedre bærernes kår i Nepal.

IPPG/KEEP Porter's Clothing Banks

Klesbanken i Lukla (Everest regionen) og i Kathmandu har vært åpen i flere år. Her kan bærerne komme innom og låne varme klær, fottøy og nødvendig utstyr for å kunne overleve en bærerjobb. De trenger bare å kvittere ut for klærne og forplikte seg til å levere dem rene tilbake.

The Porter Clothing Bank får klærne sine fra engasjerte "nepalofile" rundt om i verden. Ulike organisasjoner som IPPG og trekking byråer som reiser til Nepal, tar med seg klær og fottøy. Dette får de gjerne fra produsenter og leverandører av klær og utstyr i sine hjemland. I Norge har Ulvang bidratt med ullklær til klesbanken. Stibolt og Vertikal har også stilt opp med vindtette og varme klær. Det er enkelt å få tak i klær til bærerne. Givergleden er stor både i Norge og andre land. Utfordringen er å få brakt klærne til Nepal. Her oppfordres alle som skal ut å reise, til å ta kontakt med IPPG.

Til kontorene i Kathmandu og Lukla kan bærerne komme innom for å få råd og veiledning. Her undervises det daglig i engelsk, høydemedisin, helse og hygiene. Målet er at bærerne skal bli bedre i stand til å ta vare på seg selv, kunne kommunisere med turistene slik at de kan skaffe seg jobb, sette grenser og be om hjelp. Det er et mål å gi dem trygghet og stolthet i jobben sin. De lærer også om sin egen kultur og om sine rettigheter. Det jobbes med å opprette et tilsvarende kontor i Annapurna regionen, som også er et belastet område med mange bærere i arbeid.

Her kan de få låne primus til å koke vann og mat under bæringen. I store deler av fjellområdene i Nepal er det vanskelig å finne ved til bål og varme, og matlaging er et stort problem. Den lille skogen som er igjen bør ikke hugges, men er samtidig den eneste muligheten for dem til å gjøre opp varme. Her kan primusene løse ikke bare bærernes utfordringer, men også et økende miljøproblem i fjellandet.

Manglende muligheter til husly for bærerne i høyere strøk hvor det ikke bor mennesker er også et problem. Mange sover under åpen himmel i streng kulde uten sovepose og liggeunderlag. IPPG har satt opp noen hytter i utsatte områder, men ønsker å sette opp flere. Eksempler er Gokyo Porter Shelter, Gorak Shep Porter Shelter og Machermo Porter Shelter and Rescue Post. Hyttene bygges av stein og har jordgulv. I dag har de åpen ild, noe som gjør det vanskelig å bo der på grunn av røyken. Det planlegges å sette inn ovn og pipe i hyttene, men foreløpig er det ikke økonomi til det. Hvis det er noen som ønsker å støtte IPPG i dette arbeidet, kan de gi penger til øremerkede prosjekter.

Bærerne er ofte dyktige håndverkere. Produktene de lager utenom sesongen er blitt ettertraktede suvenirer blant turistene, og selges på IPPGs kontorer. Det er en fin måte å vedlikeholde og verdsette gamle håndverkstradisjoner på og samtidig gi bærerne en liten ekstrainntekt.

Litt plast er vanlig beskyttelse mot regn, snø og vind. Men smilet er på plass.

Hva kan du gjøre

Enten du er turist på egen hånd i Nepals fjell-verden eller en del av et organisert opplegg, er det også ditt ansvar at de som bærer mat og bagasje for deg, har det bra. Ta med deg ekstra klær, godt fottøy, liggeunderlag og pledd til bærerne. Ikke gi dem utstyret med en gang, da de ofte selger det for å få En brukket arm gir ingen inntekter. En brukket arm gir ingen inntekter. inntekter. Lån dem heller klærne på turen, og la dem få beholde dem når jobben er over.

Still krav til turarrangør før og under turen om at bærerne får en verdig behandling. Vær et med-menneske underveis.

Tekst og foto: Lena Fauske

En brukket arm gir ingen inntekter.

Trekking Ethics

IPPG (International Porter Protection Group) recommends the following guidelines:

1. Clothing appropriate to season and altitude must be provided to porters for protection from cold, rain and snow. This may mean: windproof jacket and trousers, fleece jacket, long johns, suitable footwear (boots in snow), socks, hat, gloves and sunglasses.

2. Above the tree line porters should have a dedicated shelter, either a room in a lodge or a tent (the trekkers' mess tent is no good as it is not available till late evening), a sleeping mat and a decent blanket or sleeping bag. They should be provided with food and warm drinks, or cooking equipment and fuel.

3. Porters should be provided with life insurance and the same standard of medical care as you would expect for yourself.

4. Porters should not be paid off because of illness/injury without the leader or the trekkers assessing their condition carefully. The person in charge of the porters (sirdar) must let their trek leader or the trekkers know if a sick porter is about to be paid off. Failure to do this has resulted in many deaths. Sick/injured porters should never be sent down alone, but with someone who speaks their language and understands their problem, along with a letter

describing their complaint. Sufficient funds should be provided to cover cost of rescue and treatment.

5. No porter should be asked to carry a load that is too heavy for his/her physical abilities (maximum: 20 kg on Kilimanjaro, 25 kg in Peru and Pakistan, 30 kg in Nepal). Weight limits may need to be adjusted for altitude, trail and weather conditions; experience is needed to make this decision. Child porters should not be employed.

Foto. Dag Norling

Ashesh & Nekhvam – Nepalsk Bluesband på turne i Norge

På en dårlig linje fra Nepal ringer Jon Gangdal i juni sin gode venn Knut Fausko. Han har nettopp hatt årets bluesopplevelse på en pub i Kathmandu og ønsker å dele den med oss andre. Musikkfestivalen "Fauskivalen" blir da planlagt og Jon, som er en handlingens mann, avtaler at det Nepalske Bluesbandet Ashesh og Nekhvam skal komme til Norge. Ved hjelp av sitt kontaktnett og utrettelige arbeid for å sette sine planer ut i livet, noe vi kjenner fra hans ekspedisjoner i Himalaya og arbeid for folk i

Bedingdalen, får han bandet Ashesh & Nekhvam til Norge i august.

Ashesh & Nekhvam i Hemsedal Foto: Lena Fauske

Bandet som består av Ashesh Dangol på gitar og vokal, Pujan Shrestha på bass og Rajiv Tuladhar på trommer, er kanskje det mest kjente blues- og rockebandet i Nepal. Ashes, som ofte kalles Himalayas Jimi Hendrix, er kjent for å forene folkemusikk, blues og rock. I tillegg til å opptre driver Ashesh musikkskole for alt fra amatører til profesjonelle. Særlig er han opptatt av å hjelpe fattig ungdom inn i musikkens verden.

Bandet ble i Europa i nesten to måneder. De spilte på Himalayafestivalen i Sandefjord i august, på Kajakblues i Helgeland og til slutt på Fauskivalen i Hemsedal, før de tok en tur til Tyskland og spilte på Fabrik. Halvannen måned i Norge ga også muligheten til å bli litt kjent i landet, møte nordmenn, spise norsk mat og møte norsk kultur og musikk. Et av høydepunktene var en seiltur i Oslofjorden, noe jeg skjønnte hadde gjort

Norge- Nepalforeningens utsendte møtte bandet i Hemsedal. Det var under en utekonsert på Fausko Skystasjon fredag kveld. Konturene av Hemsedalsfjella skimtes så vidt i mørket.

Fakler, god mat, god stemning og mange musikkuttrykk preget kvelden. Bluesbandet fra Nepal, som spilte nærmere midnatt, hadde en utfordring med kalde fingre og enda kaldere instrumenter da gradestokken så vidt viste over null. Men lyd ble det. Det svingte skikkelig og mange bønder i Grøndalen måtte nok lukke vinduet for å få sove den natten. Stemningen var på topp med en salig blanding av Himalayarock, norsk jazz og folkemusikk utover sene nattetimer. Neste dag var det duket for ny opptreden i Fausko amfi – en utearena som i seg selv var en opplevelse i det flotte høstværet. Her dro gutta til med bluesrock som virkelig svingte, til stor glede for alle som hadde funnet veien opp til fjellbygda den lørdagen.

Undertegnede har invitert bandet hjem til en musikkveld i Sørkedalen i slutten av september. Vi ser fremt til å bli bedre kjent med, og spille sammen med Ashesh og de to andre, men med en mer akustisk tilnærming, da gutta også spiller akustisk og asiatisk klassisk musikk.

Lena Fauske

Nepalese Society in Norway
Wishes Happy Vijaya Dashami 2067
and proudly presents for the first time in oslo
Oslo Musical Night 2010

With

Mukti & Revival **DJ SESSION** **Nepali folk Dance** **Jitu Nepal**

Donation
199,-NOK

@ **BLÅ**
 Brenneriveien 9 C
 0182, Oslo
 (5 min walk frm Anker Hotel)
 11 th October 2010 Monday
 18:00 to 01:00 hrs.

Event Management:
Shiva Sitaula
 0047 92207225
 shiva-sitaula@hotmail.com

Official Media:
 República nagariknews

Contact Persons: Hiran Gautam- 96712148, Roshan Das - 96739093, Aman Bohara - 46364200, Ganga - 96840859

Nepalikonsert 11.okt kl.18 på "BLÅ" i Oslo trenger støtte, ta kontakt, møt opp!

Norge-Nepalforeningen har fått en e-post fra Shiva Situala. På vegne av Non-Resident Nepalese (NRN) i Norge skrev han:

På NRNs årlige møte møtte jeg noen nepalske studenter i Norge som ønsker å holde en Nepalsk konsert i hovedstaden. Jeg ble forespurt om det finnes noen foreninger / organisasjoner som kan bidra med økonomisk hjelp for et slikt formål. Jeg synes at dette er en god mulighet både for å vekke interesse for nepalske kulturtradisjoner blant nordmenn, og ikke minst et etterlengtet tilbud til Nepalesere og Bhutanesere i Norge. Med tanke på det offisielle "tourism year 2011" i Nepal kan konserten sees som en viktig arena for å fremme turisme i Nepal. Det er få nepalesere i Norge som vet om Norge-Nepalforeningene og dette kan også være en god anledning til å reklamere for foreningen. Etter hvert som antallet nepalesere øker i Norge, blir foreningens betydning enda større.

Så langt jeg husker er dette første forsøk på å holde en slik konsert i hovedstaden. Så vidt jeg vet, har de tenkt å invitere 8-10 artister som er på Europatur. Planen er å få dem hit fra Danmark i oktober. Planen er også å invitere den nepalske ambassadøren for Danmark. For å realisere dette, er de avhengige av å få dekket kostnader som påløper. Jeg håper Norge-Nepalforeningen kan formidle denne forespørselen til personer/foreninger/organisasjoner som kan være interessert i å komme med bidrag til dette formålet på konto 0540 26 79346.

Kontakter: Shiva Situala, tlf. 922 07 225, Aman Bohara, tlf. 463 64 220.

Med vennlig hilsen

Shiva Situala

Hva har skjedd siden sist ?

Ikke så mye. Mr. Madhav Kumar Nepal er fortsatt statsminister, noe som skyldes at nasjonalforsamlingen ikke har klart å bli enige om Mr. Nepals etterfølger. Etter den syvende avstemningen hadde verken Maoistenes kandidat, Pushpa Kamal Dahal, eller Nepali Congress sin kandidat, Ram Chandra Poudel (partiets nestleder) oppnådd flertall. Kanskje kan det bli et resultat etter at Mr. Dahal den 17. september opplyste at han i en avtale med CPN (UML) trekker seg som kandidat til å bli statsminister "to free the contry from being hostage to indecision and uncertainty. He said that there is no meaning in continuing to contest in the prime ministerial election when seven rounds have remained fruitless." (www.nepalnews.com, 17. September 2010). De to partiene erklærte at de mislykkete avstemningene har "disappointed sovereign Nepali people" (www.nepalnews.com, 17. September 2010).

Også UNMINs arbeide med å slutføre fredsavtalens punkt om maoistsoldatenes integrering i hæren har pågått lenge. Den 13. september forlenget regjeringen og Maoistlederne UNMINs mandat med fire måneder. Fristen er nå 15. desember for å forhandle ferdig de uløste punktene i fredsavtalen (www.nepalitimes.com, September 13th, 2010).

I kulissene følger fortsatt både India og Kina nøye med i nepalsk politikk. Det aller siste er at en kinesisk topptung 21-manns stor delegasjon, deriblant vise-statsminister He Yong, nettopp har vært i Kathmandu (www.nepalitimes.com, September 17, 2010).

Fra det kulinariske Nepal melder Nepali Times at man på Dhokaima Cafe i Patan Dhoka kan bestille Norwegian Salmon and Grilled Shrimp Ajillo (www. Nepalitimes.com, September 17th, 2010).

Marit Bakke

Foto til jubileumsfotokonkurransen: Arne Keilmann

Styreledere i Norge-Nepalforeningen

En nøyere gjennomgang av foreningens arkiver viser at listen med styreledere som sto i jubileumsnummeret av Hamro Patrika (nr. 4, 2009, side 55) er ufullstendig. Det korrekte er: 1984 Albert Kolstad, 1985-1986 Hem Gurung, 1987 Petter Buchmann, 1988 Dag Norling og Hege Araldsen, 1989-1990 Erik Hoftun, 1991-92 Ane Haaland, 1993-97 Marit Kleppa.

Resten av listen er korrekt.